

De aarde draait met een snelheid van ca. 1665 km per uur om haar as.
De aarde draait tegelijk met een snelheid van ca. 108.000 km per uur om de zon.

De aarde draait ook samen met ons zonnestelsel met een snelheid van ca. 900.000 km per uur om het centrum van ons sterrenstelsel.
De aarde beweegt zich met ons sterrenstelsel ...

Je kunt dus wel kiezen voor een bepaalde positie en een bepaald perspectief, maar dat blijft per definitie relatief.

INHOUD

VERANTWOORDING · 11

PROLOOG · 15

DEEL 1

Om te beginnen: 17

---

1. Contact · 23
2. De zoektocht · 27
3. De kathedraal · 32
4. Intimiteit · 36
5. De ander gaat voor · 41
6. Vrijmoedigheid · 46
7. Verbreding van perspectief · 51
8. Het portaal · 56
9. Torah-volk · 60
10. Paleis in de tijd · 66
11. Waar woont God? · 71
12. Een huis om in te wonen · 76
13. De wording van de mensheid · 81
14. Het eerstelingschap · 86
15. De grote Visser · 91
16. De verrader · 96
17. De *Ichthus* · 101

DEEL II

Om de heiliging van de NAAM: 26

- 18. De stilte breken · 109
- 19. Wat is waarheid? · 114
- 20. De toets voor moreel leiderschap · 119
  - 21. Heilig zult ge zijn · 124
  - 22. Voor de kraamvrouw · 129
  - 23. De Bergleer van Jezus · 133
    - 24. Mammon · 137
  - 25. Geloven maakt realistisch · 141
  - 26. Inclusief denken · 146

DEEL III

Om het wachten op de verlossing: 40

- 27. Stel, je mag één wens doen · 153
- 28. Loofhuttenfeest · 158
- 29. De God van de profeten · 160
  - 30. Vuur · 164
- 31. Geen amnesie bij de doden · 169
- 32. Bij een vloed van doden · 174
  - 33. Water · 180
- 34. Zou ik niet haten wie U haten? · 185
  - 35. Jullie zijn *elohiem!* · 190
  - 36. Leven uit de Bron · 195
  - 37. De witte buffel · 200
  - 38. Lopen waar niemand ging · 205
- 39. Beginnen als Samuel, eindigen als Eli? · 210
  - 40. Van boven verwekt · 215

DEEL VI

Om de beloofde vrijheid: 7x7 en 50

- 41. *Which story do you prefer?* · 223
- 42. Cirkelen rond het geheim · 228
- 43. Sacramentele geleiders · 232
- 44. Heilig en profaan · 237
- 45. Om de verzoening · 242
  - 46. *Agnus Dei* · 247
  - 47. Vrijheid · 252
  - 48. Avondgebed · 257
- 49. Hoe het steeds weer begint I · 261
- 50. Hoe het steeds weer begint II · 266

VERKLAREND REGISTER
VAN WOORDEN EN BEGRIPPEN · 271

TEKSTREGISTER · 278

OM TE BEGINNEN:

17

2

DE ZOEKTOCHT

Z WERVEND DOOR FRANKRIJK met zijn vele kathedralen merkten we het vaak aan onze kinderen. Sommige kathedralen hadden ‘Het’. Dan werden de kinderen uit zichzelf stil of spraken alleen nog fluisterend. Waardoor kwam dat? Het was een bijzondere gewaarwording.

Hoe maak je contact met God en de Messias Jezus, was onze vraag in het vorige hoofdstuk.

De oude kathedralen wijzen een weg. Maar wie gaan die weg? De meesten hebben tegenwoordig andere dingen te doen en rennen eraan voorbij. De schatten liggen voor het oprapen, maar deze schatten zeggen velen niets meer.

En als we zo’n oude kathedraal wel binnengaan, dan moet dat snel iets opleveren, want zo zijn we het gewend. Dit is de tijd van ‘fast-food’ en ‘oneliners’. Zeg me wat je te vertellen hebt, en snel, want ik heb meer te doen.

Tegelijk smullen we van de legende van koning Arthur, of we laten ons meeslepen door een filmepos: *Indiana Jones*, *Star Wars*, *Lord of the Rings*, *Lancelot*, enzovoort. Auteurs en filmregisseurs van zulke werken sturen de moderne en postmoderne mens steeds dezelfde behartigenswaardige boodschap: de ‘heilige graal’ vind je niet

zomaar. Het is een queeste, een heilige zoektocht. Nergens en nooit loopt iemand zomaar even binnen om de heilige graal in bezit te nemen. Het vraagt volharding en strijdbaarheid; en het vraagt – om een oud woord te gebruiken – ootmoed: stil worden en je klein maken. Als Indiana Jones niet op tijd geknield had, was hij gedood en had hij de heilige graal nooit in handen kunnen nemen. Over zo'n zoektocht lezen of ernaar kijken is mooi en spannend. Maar mooier en spannender is het om van je eigen leven zo'n queeste te maken! De oude kathedraal wijst een weg. Hij zegt: kom, maar neem de tijd.

Wil je contact maken met God, dan moet je die hele weg gaan: uit de drukke wereld naar het hoogaltaar.

Loop even met me mee.

Laten we déze binnengaan: de eenvoudige kathedraal in Honfleur in Frankrijk.

We openen de enorme deur en we sluiten die achter ons. En nu even luisteren.

Merk hoe het geluid van de straat hier gedempt wordt.

Kijk om je heen. We staan in een portaal; groot, hoog, leeg. Er is nog niets; maar het is het begin van een andere wereld.

Neem de tijd, acclimatiseer.

Wend je oor van de herrie daarbuiten naar de stilte hierbinnen. En als je zover bent – ben je zover? – dan gaan we door een volgende deur naar de eigenlijke ruimte en stilte van de kathedraal.

Tja; indrukwekkend, hè? Kijk maar even rond in de enorme ruimte waarin je nu staat. Laat je erin opnemen.

Voel hoe je hier wordt ontvangen.

Herinner je waar je vandaan komt: de moederschoot, eeuwigheid, God.

En – maar neem de tijd! – loop door de ruimte in de richting van het koor, waar het Woord ligt en de beker (de graal) staat; waar de Bron is, het Leven, het Water, de Wijn, het Lam.

Merk op dat je eigenlijk alleen maar staat te kijken.
Je bent klein, alles om je heen is groot. Je kunt het niet grijpen, niet begrijpen. We vallen stil.
En in deze stilte kunnen we gewaarworden een Presentie, een Aanwezigheid, een Geest.
Hier wordt niets door jou begrepen, hier word jij zelf begrepen.
Hier ben jij niet aan het woord, hier komt het Woord aan het woord.
Hier kom je vandaan, en hier kom je thuis. Je werd verwacht.
Hier wordt contact gemaakt; eeuwigheid vult de tijd; God buigt zich over naar de mens.

Deze hele ervaring, een mystieke bewustwording van de Aanwezigheid van God, heet in de Bijbel 'zitten onder je vijgenboom'. Die hele uitdrukking geeft al aan: dat duurt even. Het is niet 'even heen en weer naar de vijgenboom'. Het is ook niet 'staan onder de vijgenboom'. Het is zitten, verblijven. Drie minuten, vijf minuten, vijftien minuten, een halfuur, een uur ... Er komt iets van eeuwigheid, van God over je. 'Zitten onder je vijgenboom' is *in* de wereld *uit* de wereld zijn.

Er zijn heel veel meditatietechnieken. Ik heb met plezier met vele soorten kennism gemaakt, indiaanse en oosterse, en er veel van geleerd. In het *Dienstboek* van de Protestantse Kerk in Nederland staan ook verschillende technieken die je helpen letterlijk en figuurlijk ruimte te vinden in hoofd en hart.

Maar in de kerk is die meditatie geen doel in zichzelf. De meditatie staat uiteindelijk in dienst van het contact dat gezocht wordt. Het gaat niet om een lege stilte, maar om een gevulde stilte. Een bijbelwoord wordt gekozen, bestudeerd en overdacht. Niet zozeer persoonlijk – dat uiteindelijk ook – maar vooral in zijn betekenis voor de wereld. Wat zegt het over de wereld, wat belooft het, waarnaar streeft het; en wat kan dan mijn eigen bijdrage daarin zijn, wat ga ik doen?

De wereld om je heen wordt dus in meditatie en gebed niet af- en uitgesloten, hij wordt ingesloten, meegenomen. De ronkende motor die buiten langs scheurt, verstoort mijn meditatie niet, maar mijn meditatie neemt de motorrijder in zich op. Mediteren en bidden in de kerk engageert. Het zoekt contact met God, maar ook met ieder medemens, zelfs met ieder schepsel.

De cabaretier Toon Hermans schreef het zo:

Heer,

het staat vast
dat ons leven pas echt opengaat
wanneer wij de ander in ons opnemen
en in ons leven betrekken.

Maak ons leven ruimer
en haal ons uit de engte van het eigen ik.
Open ons hart
voor wat er om ons heen gebeurt,
voor anderen die wij misschien kunnen helpen.
Daar vinden we de kracht
die we niet kunnen vinden in onszelf.

Jezus van Nazareth is het grote voorbeeld.
Hoe weinig was Hij op Zichzelf gericht.
Hij leefde geheel en al voor de ander
en Hij doet dat nog.¹⁵

Tot zulke gedachten en gebeden kun je komen, 'zittend onder de vijgenboom'.

.....
De heilige graal vind je niet zomaar, het is een queeste
.....

Jesaja 55:2-3a

Waarom geld betalen voor iets dat geen brood is, je loon besteden aan wat niet verzadigen kan? Luister aandachtig naar mij, en je zult ruimschoots te eten hebben en genieten van een overvloedig maal. Leen mij je oor en kom bij mij, luister, en je zult leven. – NBV

Noten

.....

¹⁵ Uit: Toon Hermans, *Met hart en ziel*.

3

DE KATHEDRAAL

NIETS IS ZO INSPANNEND ALS goed luisteren. Maar wat levert het veel op. Als je eenmaal kunt luisteren ...
Sjafique Keshavjee schreef:

Als je een vogel wilt horen,
luister dan niet meer naar het vliegtuig.
Als je een fluitje wilt horen,
luister dan niet meer naar het slagwerk.
Als je de liefde wilt horen,
luister dan niet meer naar de haat.
Als je het gefluister van God wilt horen,
luister dan niet meer naar het lawaai.
En als je erin geslaagd bent deze stemmen te herkennen,
dan zul je de vogel nog horen in de drukte van het vliegveld,
de fluit te midden van een groot orkest,
de liefde te midden van oorlog,
en God in het hart van elk mens.¹⁶

We gaan terug naar de kathedraal. Maar een andere ditmaal.
Toen Israël zijn eigen tempel-kathedraal verloor in de zesde eeuw
voor Christus, is het volk begonnen met de bouw van een nieuwe

kathedraal in Babylonië. Maar nu niet met stenen, maar met woorden.

Wat altijd verteld werd vanaf de dagen van Abraham – hij leefde zo'n 1900 jaar voor Christus – werd als een meesterwerk van literatuur opgeschreven, een mozaïek in het Hebreeuws. De Torah, de Tenach, zeg: de Bijbel, die zou een nieuwe kathedraal vormen.

De Bijbel is een kathedraal; gebouwd met woorden vol symboliek. Gebouwd met liefde en daardoor ook alleen in liefde te verstaan. De Naardense Bijbel¹⁷ opent heel bewust met woorden van de dichter Leo Vroman:

Voor wie dit leest

Doe deze woorden niet vergeefs ontwaken,
zij kunnen zich hun naaktheid niet vergeven;
en laat Uw blik hun innigste niet raken
tenzij Gij door de liefde zijt gedreven.

Lees dit dan als een lang verwachte brief,
en wees gerust, en vrees niet de gedachte
dat U door deze woorden werd gekust:
ik heb je zo lief.

Loop de Bijbel binnen als een kathedraal. Hem openslaan en lezen is dus geen minutenwerk. Het is de grote deur openen en sluiten. De herrie achter je laten.

De stilte horen; de ruimte om je heen opmerken; acclimatiseren; wachten voor je verdergaat.

Daadwerkelijk gaan lezen is een nieuwe deur openen, de kathedraal zelf binnengaan.

Loop deze ruimte in. Voel hoe je erin wordt opgenomen, hoe je wordt ontvangen. Je werd verwacht!

Herinner je bij wie je vandaan komt: moederschoot, eeuwigheid, God. Zoek en vind de Bron.

Geen paniek als je er niets van begrijpt. Je wordt hier zelf begrepen. Jij bent niet zelf aan het lezen, je wordt gelezen door een ander. Je gaat niet God begrijpen, maar je gaat jezelf begrijpen. 'Zitten onder de vijgenboom'.

En nu begrijpen we – lezend in het evangelie van Johannes, hoofdstuk 1 – de schok die Natanaël ervoer toen hij Jezus tegen hem hoorde zeggen: Ik had je al gezien voordat Filippus je riep, toen je onder de vijgenboom zat. Hij valt niet achterover omdat hij in Jezus een soort helderziende ontdekt. Nee, hij is helemaal confuus omdat dit hem in het hart raakt! Hier zegt iemand: wij kennen elkaar, Natanaël; toen jij mij las, las ik vooral jou; wij kennen elkaar van 'onder de vijgenboom'.

Voor Natanaël moet dat geweest zijn alsof het Woord, dat hij 'onder de vijgenboom' overdacht en waarbij hij wilde leven, plotseling in levenden lijve voor hem stond, met een gezicht en stem en ogen. En hij weet: hier sta ik oog in oog met het hart van de kathedraal. De 'heilige graal' heeft hém gevonden; en niet andersom. En hij belijdt: U bent het zelf, degene die mij leest, bij wie ik mijzelf ga begrijpen; U bent de Zoon van God, de koning van Israël.

Vierentwintig uur voor zijn sterven heeft Jezus zijn leerlingen beloofd: als jullie bij mijn woord zullen verkeren, zal Ik bij jullie verkeren. Intiem, zoals het sap van een wijnstok stroomt door de ranken.

Geef Hem de kans om dit waar te maken. Twee minuten binnenrennen geeft noch Hem noch jou een kans. Denk aan een kathedraal; blijf even zitten ...

Als je zo ver bent, gaan we weer naar buiten, de straat op.
We duwen de deur open en staan weer in de zon en de herrie.
Letterlijk in Honfleur. Of figuurlijk waar dan ook, als we de Bijbel
weer sluiten.
Toch is er iets veranderd.
Niet dat er buiten iets veranderd is.
Maar wij zijn zelf veranderd. We staan er anders in.
Er gaat een Stilte met ons mee.

.....
Laat bijbelwoorden nooit vergeefs ontwaken
.....

Johannes 1:47-48

Jezus zag Natanaël aankomen en zei: 'Dat is nu een echte Israëliet, een mens zonder bedrog.' 'Waar kent u mij van?' vroeg Natanaël. Jezus antwoordde: 'Ik had je al gezien voordat Filippus je riep, toen je onder de vijgenboom zat.' – NBV

Noten

.....

16 Shafique Keshavjee, *God uitgelegd aan mijn kinderen*, p. 35 (Kampen 2000).

17 Een vertaling van Pieter Oussoren dicht bij de grondtekst (Vught 2004).